

Spangsbjerg – en landsby fra yngre jernalder

Astrid Skou Hansen

Kulturhistorisk Rapport

Viborg Museum 2014

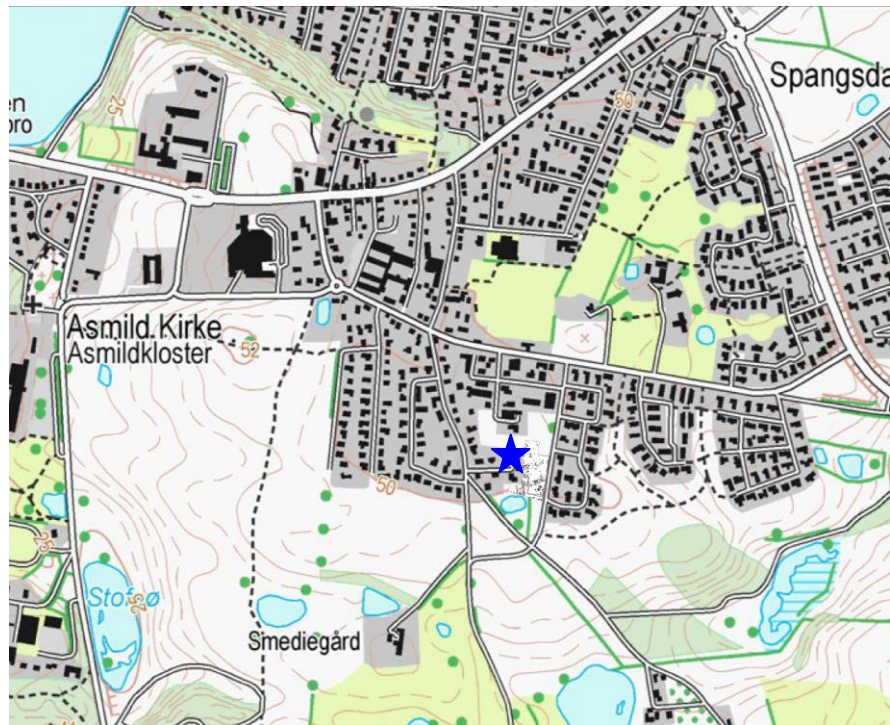
Bygherrerapport nr. 75

Bygherre: Jesper og Lisbeth Thybo og Energi Viborg

ISBN 978-87-92778-32-1

Indledning

Området øst for Viborg søerne har længe været kendt som hjemsted for en række spændende fund fra yngre jernalder, vikingetid og ældre middelalder. I 2000 og 2001 blev der undersøgt dele af en større landsby fra germansk jernalder og vikingetid ved Spangsbjerg i Overlund. I løbet af 2013 har Viborg Museum haft lejlighed til at undersøge endnu et par brikker i puslespillet om området. En dag i maj blev der indleveret en sølvskat, som viste sig at bestå af 20 sølvringe. Skatten var fundet med metaldetektor på en mark ved Spangsbjerg. Ikke langt fra skattefundet ligger et areal, som var blevet prøvegravet i 2012, forud for byggemodning. I forsommeren faldt de sidste aftaler på plads, og museet fik lejlighed til at undersøge den nordlige udkant af landsbyen. Denne rapport skal forsøge at give et overblik over, hvilken viden vi kan sammenstykke om landsbyen ud fra de puslespilsbrikker, vi på nuværende tidspunkt har til rådighed.

Baggrundskort © Geodatastyrelsen.

Tidligere undersøgelser

Udgravningen af landsbyen ved Spangsbjerg blev påbegyndt i 2000, hvor der var blevet iagttaget sorte pletter i et vejtrace. Det viste sig, at der var tale om grubehuse, og derfor blev det aftalt, at de ubebyggede grunde langs vejen også skulle undersøges. Ved undersøgelsen i 2000 blev der fundet spor efter i alt 12 langhuse, hvoraf nogle havde været genopbygget i flere faser, og 10 grubehuse. Herudover blev der fundet en del gruber, hegnsforløb og brønde. Fordi udgravningen blev foretaget midt i byggemodningsprocessen, var det ikke muligt at skabe sammenhængende felter. Derfor blev der udgravet en del halve og kvarte huse.

I 2001 skulle der anlægges en cykelsti sydøst om de nye udstykninger. Der blev afrømmet et tre meter bredt trace og fundet tre grubehuse, et langhus og flere hegnsforløb.

I 2012 blev der prøvegravet i den nordvestlige del af bopladsområdet. Her blev der fundet spor efter langhuse, såvel som grubehuse omkring et lille vandhul.

Udgravningsfelterne fra år 2000 frem til 2013.

Udgravningen i 2013-2014

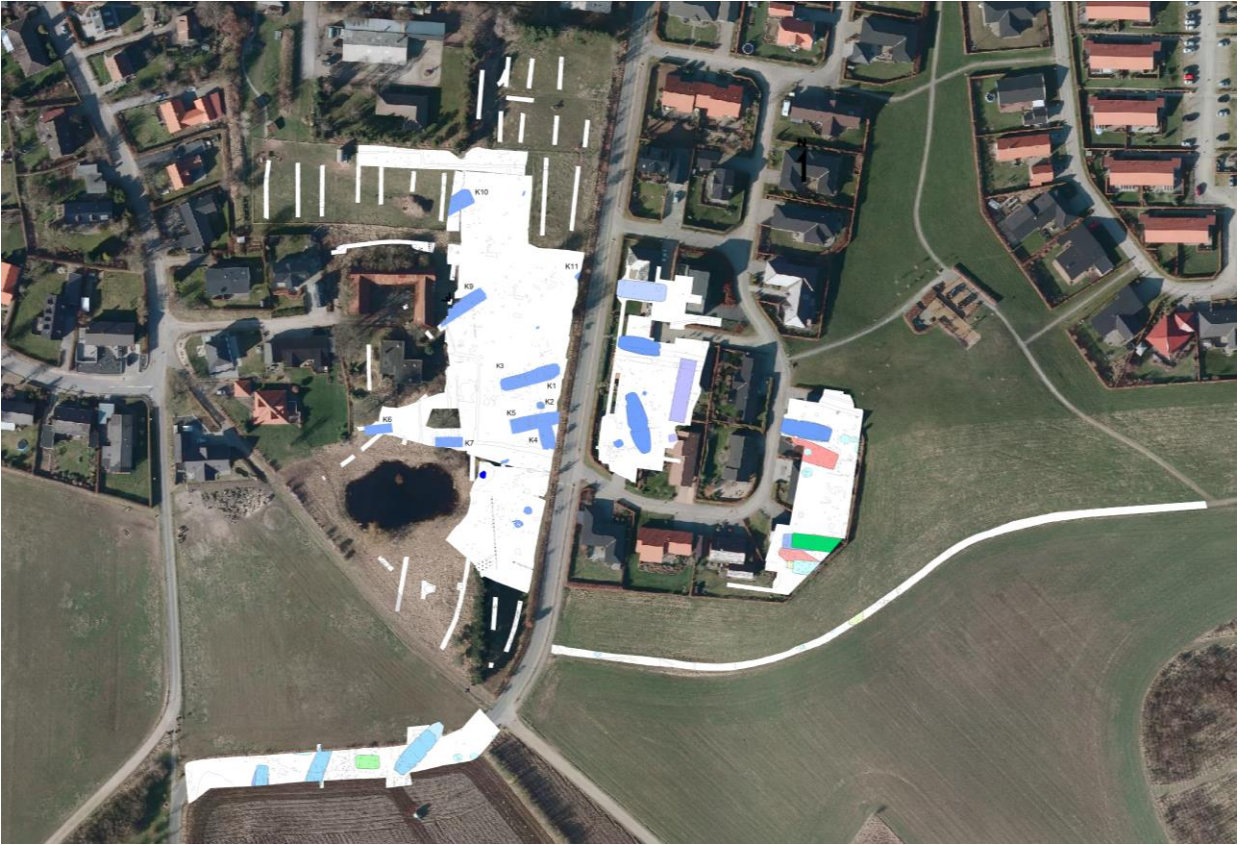
I sommeren 2013 blev der undersøgt 5.370m² af det areal, der var prøvegravet i 2012. Her blev der fundet syv langhuse, et grubehus, en brønd og tre hørbrydningsgruber.

Udgravningen fandt sted i den varmeste sommertid, hvor feltet hurtigt tørrede ud. Derfor blev mulden fjernet i ret smalle baner, så den blottede undergrunds jord ikke skulle ligge åben for solen i så mange dage, før vi kunne undersøge anlægssporene.

I december blev der åbnet endnu to små felter nord for feltet, der var gravet om sommeren. I det lille felt fandt vi en stor grube eller brønd, endnu en hørbrydningsgrube, og en række stolpehuller, som nok hører til vikingetidslandsbyen. Der blev også fundet syv ild-/koge gruber (jordovne) fra bronzealderen.

I februar 2014 kom der så endnu et lille felt med, da der skulle laves regnvandsbassin i forbindelse med udstykningen. Regnvandsbassinet skulle ligge i området syd for udstykningen som ellers var udlagt til grønt område, men det var nødvendigt for Energi Viborg at lave et forsinkelsesbassin, da den lerrede jord på stedet ikke gjorde det muligt med nedsivning på grundene.

Ved udgravningen blev der bl.a. undersøgt to grubehuse og en brønd.

Udgravningsfelterne fra 2000-2014 med markerede anlæg.

Det første smalle felt under udgravning. Hus K1 ligger i området bag stigen.

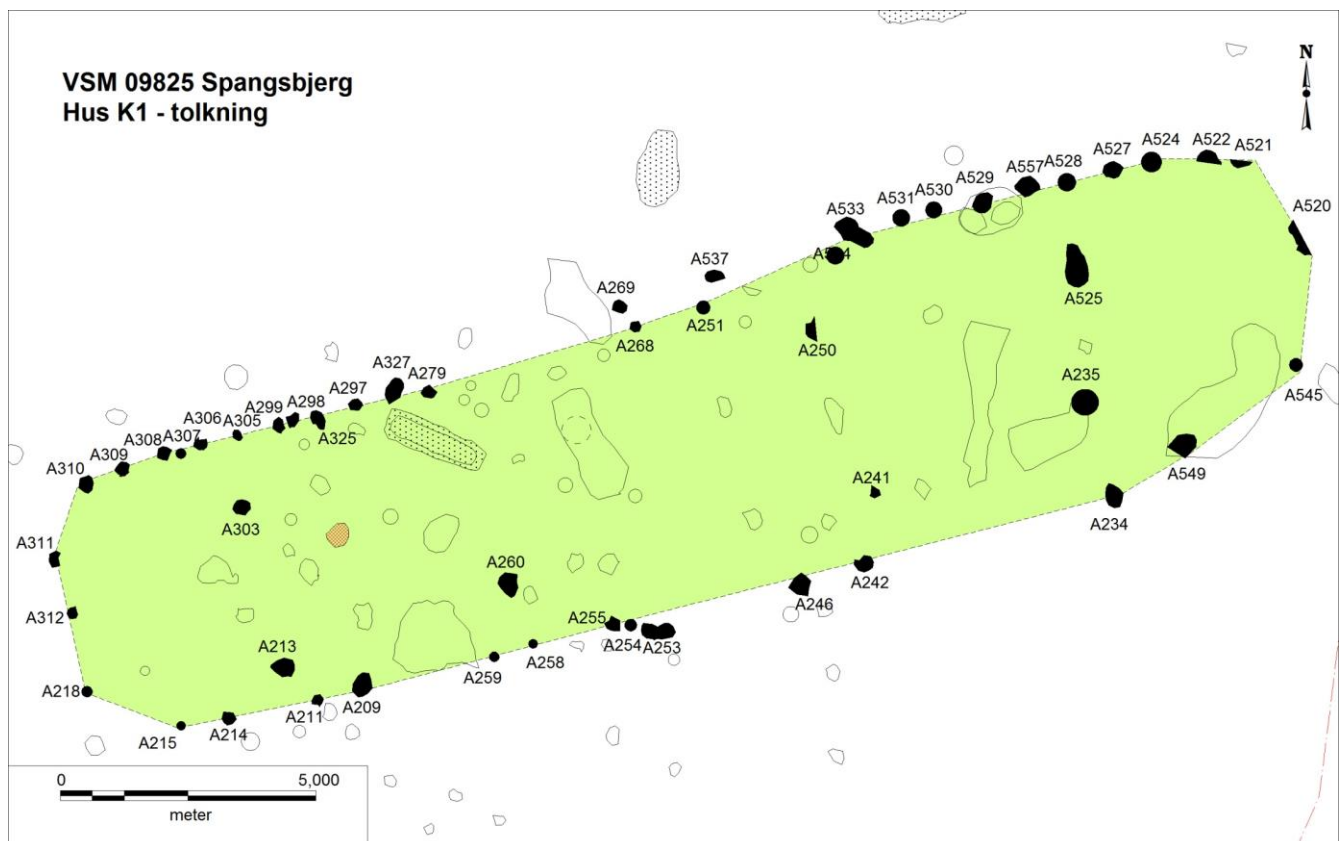
Landsbyen

Landsbyen ved Spangsbjerg består af en række gårdsanlæg fra yngre jernalder. I denne periode består en typisk gård af et hovedhus og en række større og mindre økonomibygninger, omkranset af et hegn. Det er også det billede, vi har af landsbyen ved Spangsbjerg.

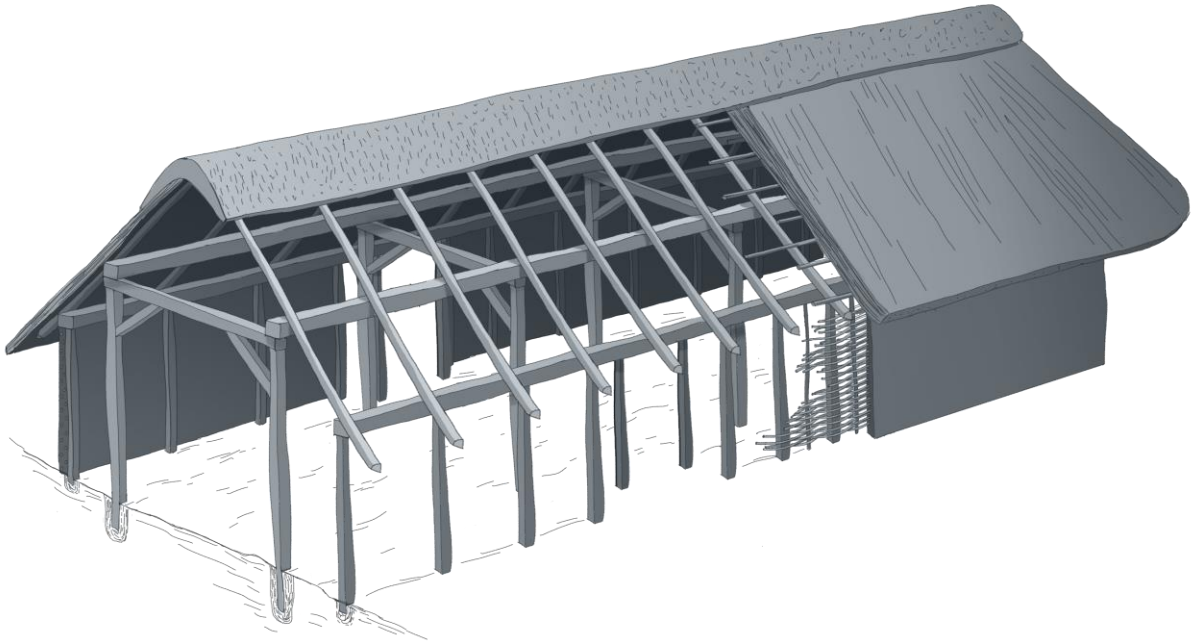
Ved de tidligere udgravninger i 2000 og 2001 er der undersøgt mindst 12 langhuse og 15 grubehuse. Ved undersøgelsen i 2013 blev der undersøgt syv langhuse og et enkelt grubehus.

Husene kan på baggrund af konstruktionen og byggeteknikken dateres til germansk jernalder eller vikingetid. Spangsbjerg-landsbyens udstrækning er endnu ikke fuldt kortlagt. Sandsynligvis har vi kun udgravet den nordlige udkant af bebyggelsen. På grund af de ret små udgravningsfelter er der mange af husene, som ikke er afdækket i deres fulde udstrækning. Derfor er det svært at skabe et overblik over, hvilke huse der har hørt til den samme fase af bebyggelsen.

De mange langhuse er stort set alle treskibede. Dvs. at taget er båret af to rækker stolper, som løber ned midt igennem huset. Denne måde at konstruere huse på har været brugt fra bronzealderen og frem til middelalderen – en periode på omkring 3000 år. Selvom princippet med de sætvis tagbærende stolper er det samme i alle disse år, er der dog forskel på konstruktionen. Afstanden mellem stolperne, væggenes form og opbygning samt husenes længde og bredde ændrer sig med tiden. Det er muligt ud fra husenes konstruktion at datere husene på Spangsbjerg til yngre jernalder og vikingetid.

Udgravningsplan over treskibet langhus

Eksempel på hvordan et tre-skibet hus fra jernalderen kunne have set ud. Læg mærke til de kraftige tagbærende stolper inde i huset.. På grund af konstruktionen med jordgravede stolper og byggematerialerne i øvrigt havde et hus en begrænset levetid på 30-50 år. (Illustration Jeanette Nørgaard, Viborg Museum).

Mange af de huse, der er undersøgt, er mindre huse og må opfattes som udhuse eller værkstedshuse brugt i forbindelse med landbruget, som var pladsens primære erhverv. En del af husene er dog så store, at de må have fungeret som beboelseshuse med bolig i østenden og stald i vestenden, sådan som det var almindeligt i jernalderen.

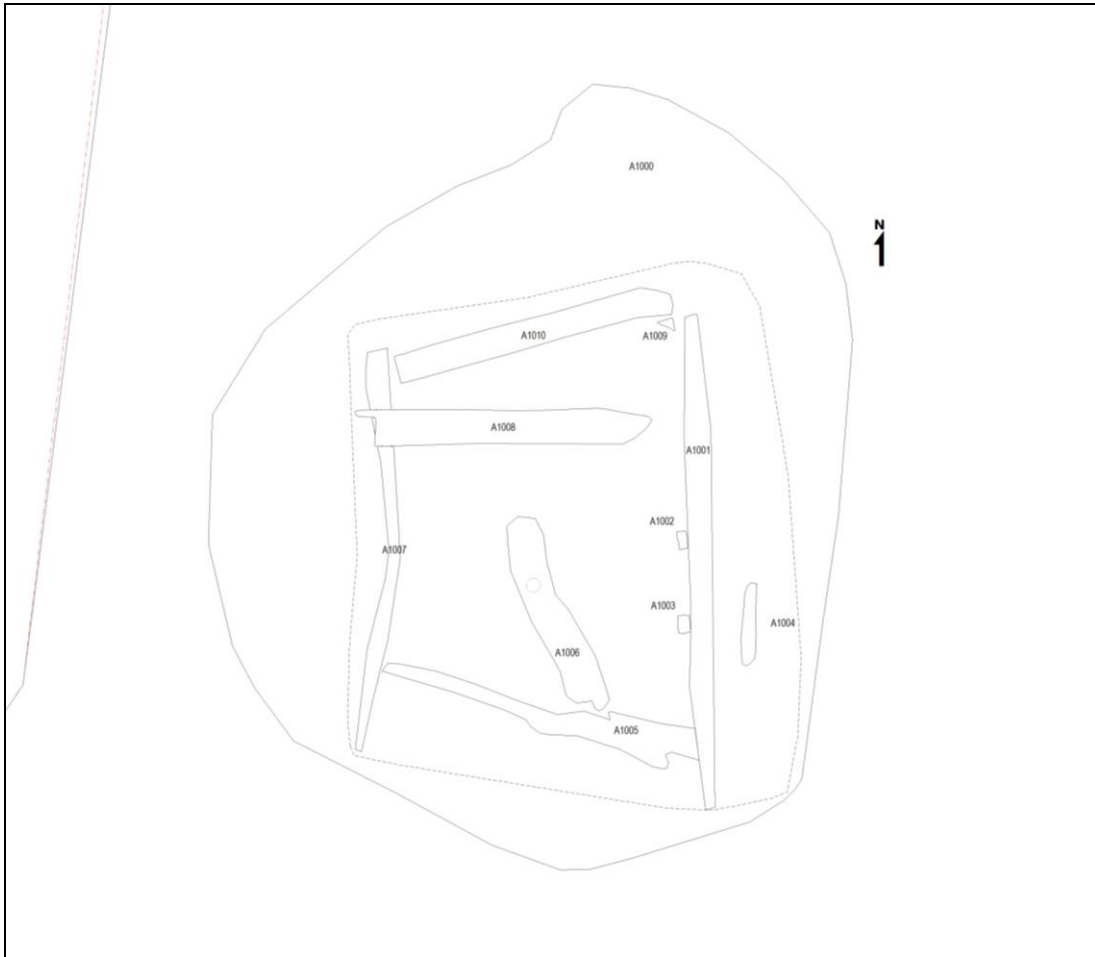
Rekonstruktionstegning af grubehus med en væv.

Ud over de stolpebyggede huse er der i alt fundet 18 grubehuse på pladsen. Det er små nedgravede værkstedshytter, som ofte ses på pladser fra yngre jernalder. Husene består af nedgravninger, hvor der i hver ende er sat en stolpe, der har båret taget. Nogle gange kan der i kanten ses stolpehuller fra væggene. Nedgravningerne i grubehusene er cirkulære, ovale eller firkantede med mere eller mindre runde hjørner.

Brønden

Kun få meter fra søbredden ved nordøstsiden af det lille vandhul blev der fundet en fin rammebrønd. Brønden var næsten tre meter dyb, og der var bevaret træ i tre skifter fra bunden. Derfor er det muligt at fastlægge brøndens konstruktionsmetode ret nøjagtigt. De første træstykker der blev fundet var to lodrette støttestolper midt på brøndens østside. Herefter blev rammen fritlagt sammen med en trækævla, der sad i spænd midt i brønden i øst-vestlig retning, og som måske har tjent som afstivning.

Udtegning af træstykkerne i det øverste niveau i brønden.

Brøndrammen bestod af lodretstillede støttestolper og vandrette fag af brøndtømmer. Brøndtømmeret var af meget varierende karakter; De øverst bevarede planker i rammens øst og vestsider var spejkløvede planker, placeret med den fladeste side udad. Den runde side vendte nedad i østsiden og opad i vestsiden. De lodrette støttestolper bestod ligeledes af kløvet tømmer – måske genbrugte dele af andre konstruktioner. Nogle var rektangulære i formen, andre mere trekantede. Støttestolperne var tilspidsede i enden. En del af rammen samt den vandrette støtte midt i brønden bestod af kævler, enkelte stadig med sidegrene på, imens andre dele sandsynligvis var genbrugt bygningstømmer, heriblandt en to meter lang, rund stolpe, som har tydelige brandspor på den ene side.

Brønden under udgravning. De to lodretstillede støttestolper i brøndens østside, samt den sydlige side af brøndkassen er synlige.

I bunden af brønden blev der fundet et tyndt lag kvas og kviste, nogle af en fast, rødlig træsort, andre mere spongiøse i midten og med en barkstruktur der for arkæologens utrænede øje lignede hylde. De kan være tilfældigt nedfaldne grene, men det kan også tænkes, at de har skulle fungere som en slags "si" for at undgå at hvirvle mudder op i drikkevandet.

Det øverste lag træ i brønden gravet frem af mudderet.

Det nederste lag træ er fjernet. Brøndens firkantede form fremgår tydeligt af kontrasten imellem den mørkfarvede brøndfyld og undergrundsleret udenom.

På grundlag af konstruktionsmetoden og beliggenheden må brønden tolkes som en drikkevandsbrønd. Beliggenheden kun 2-3 meter fra søbredden gør det sandsynligt at brønden er anlagt med det formål at skaffe rent vand til husholdningen. Store mængder af vand til andre formål ville være meget lettere at hente direkte fra søen.

Brøndens vestside. Billedet viser den side af tømmeret der har vendt ind imod brønden.

Stor kævle af genanvendt bygningstømmer, fra det nederste lag træ i brøndens østside. Kævlen har brandspor på den ene side.

Tekstilproduktion

I landsbyen ved Spangsbjerg har grubehusene sandsynligvis været brugt som vævehytter. I hvert fald er der fundet vævægte i mindst et grubehus, nemlig det som blev udgravet i sommeren 2013. Vævægterne er runde skiver af ler med hul i midten, som har været brugt til at tynge trenden på en lodretstående væv – en såkaldt opstandsvæv. Trenden er det garn, som hænger lodret på væven. Den skal holdes stram, for at man kan føre det vandrette garn (islættet) ud og ind imellem den og banke det på plads, så stoffet bliver tæt.

Der er også andre spor efter tekstilproduktion ved Spangsbjerg. Bl.a. er der fundet 11 såkaldte brydegruber og tre rødninggruber, der har været anvendt ved forarbejdning af hør.

Udover gruber og grubehuse er der fundet en del tenvægte, som har siddet på de håndtene, man har brugt til at spinde uld og hør til garn med. De forskellige anlæg ligger spredt udover pladsen. Det tyder på, at de har været tilknyttet de enkelte gårde, frem for at der har været tale om en samlet, fælles produktion. Det er derfor mest sandsynligt, at produktionen har været til eget forbrug, men det kan ikke afvises, at der har foregået en decideret produktion med det formål at sælge det færdige produkt.

For at hør- hamp eller nældefibre kan anvendes til klædeproduktion skal de igennem en længerevarende proces, som bl.a. indebærer at de skal udblødes i vand og derefter tørres. De brøndlignende gruber (markeret med blå) kan have været anvendt til rødningprocessen, hvor hørstænglerne ligger i blød i vand. De aflange gruber som indeholdt varmepåvirkede sten (markeret med rødt) er anvendt til tørringsprocessen, hvor hørstænglerne langsomt opvarmes, hvorefter de bankes med trækøller for at løsne fibrene. Grubehusene (markeret med grønt) repræsenterer den sidste del af tekstilfremstillingsprocessen, hvor fibrene spindes og væves.

Processer	Ruskning	Knevling	Rødning	Tørring	Brydning	Skætning	Hegling	Spinding og vævning	Færdigt produkt (Tekstil)
Arkæologiske strukturer			Rødningsanlæg F.eks. brønde (Søer) (Vandførende gruber)	Tørringsgruber/ brydegruber				Grubehuse	
Redskaber		Kamme Knevie	Stiger Vægte (Sten)		Køller (Sten)	Skættesværd Skættestod	Hegle Kamme	Tenvægte Vævevægte	
Arkæobotanisk	Markspild Ukrudt i hørmærk	Frø Frøkapsler (fragmenterede)	Frø Stængler Frøkapsler Bundter af hørstængler	Frø (forkullede) Stængler (forkullede) Frøkapsler (forkullede)	Skæver Knuste stængeldele Groft tavemateriale	Mindre stængler Taver-materiale	Taver Blår		

Figur der viser de forskellige processer i bearbejdning af hør, hamp og nælde, samt redskaberne der skal bruges hertil. (Efter Karg og Andresen 2011)

Sølvskatten

I maj måned 2013 modtog museet en opringning fra en lokal metaldetektorentusiast. Han havde fundet armringe fra vikingetiden på en mark ved Spangsbjerg.

Museet besluttede derfor at foretage en udgravning på stedet. Først blev hele området afsøgt med metaldetektor, hvorefter jorden blev afgravet i tynde lag, og der blev afsøgt igen imellem hvert lag. Der blev i alt fundet 22 sølvstykker, som tilsammen udgør 20 eller 21 ringe.

De 20-21 sølvringe fra Spangsbjergskatten

Herudover blev der fundet to smeltdråber af sølv. Ved detektorafsøgningen af marken blev der bl.a. også fundet et vægtlod af bly og en kobbermønt.

Sølvringene er af forskellige typer, som har vidt forskellig geografisk og tidsmæssig udbredelse. Syv eller otte af ringene er spiralringe, heraf en såkaldt permisk ring, som stammer fra Perm regionen i Rusland. Permiske ringe findes i to størrelser; henholdsvis 102 og 204 gram. Størrelserne er baseret på, at ringene har kunnet bruges som betalingssølv, og udgør henholdsvis et kvart og et halvt persisk pund (408 gram). Det persiske pund er den vægtenhed, der blev benyttet af de muslimske købmænd, som vikingerne handlede med i Rusland. Den permiske ring fra Spangsbjerg er knækket og vejer kun 46,2 gram. Det er altså kun ca. halvdelen eller måske kun $\frac{1}{4}$ af ringen der er fundet! De 7-8 spiralringe er ornamenteret med skrå rifling på midterstykket, som virker som en vridning af ringen, mens endestykkerne er næsten glatte med trekantede stempelindtryk og enderne er bøjet tilbage i en flad krog. Hvor der er bevaret hele spiralringe, da vejer de omkring 50 g, hvilket er helt på linje med andre fund af denne type. Spiralringene kan dateres til 800-tallet.

Foto af X2, der viser ornamentikken på spiralringene med indstemplede trekanter ved enderne og rifling på midterstykket.

De 8 båndformede sølvringe med stempelornamentik formodes at være af irsk-nordisk type, da disse er karakteriseret ved udstrakt brug af stempelornamentik i form af især kryds eller stjerne på midterstykket og tværstillede furer på resten. Formen er udviklet i Irland, ud fra skandinavisk prototype, og består egentlig blot af en ornamenteret sølvbarre, der er bøjet så den kan bæres om armen. Denne type ringe eller barrer dateres til perioden 850-950.

Foto af X10, der viser ornamentikken på de båndformede armringe, med kryds/stjerne på midterstykket og tværstillede furer på resten.

En enkelt støbt sølvarmring med dyb relieformentik ser ud til at være ældre end resten af fundet. Den tilhører en type, som sædvanligvis dateres til begyndelsen af 800-tallet. Ringen har spor efter brugsslid, i modsætning til de andre ringe i depotet, som ikke bar præg af at have været båret som smykker i samme omfang. Nogle steder på ringen var de fine rækker af indstemplede cirkler næsten slidt af, og ringens overflade var glat af slid.

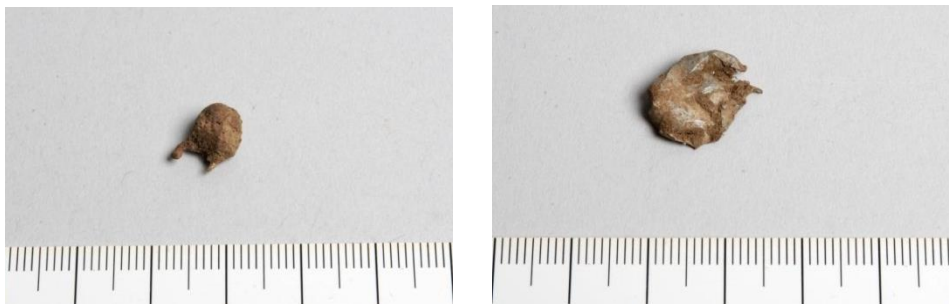

Foto af X7, som viser slid på ringens stempelornamentik.

Samlet set kan vi ud fra ringenes datering skønne, at skatten er blevet gravet ned i slutningen af 800-tallet eller starten af 900-tallet.

I forbindelse med fundet af sølvskatten blev der foretaget en mindre muldafrømning på stedet. I et felt på 240m² blev der fundet en del stolpehuller og fyldskifter, som dog ikke blev undersøgt nærmere. Stolpehullerne fordeler sig i to klynger i den nordlige og sydlige del af feltet, og er sandsynligvis spor efter huse i flere faser. Hvis det viser sig at holde stik, blev skatten måske gravet ned på en gårdsplads imellem gårdens huse. Det er også interessant, at de formodede huse ser ud til at være i flere faser. Det kunne tyde på, at bebyggelsen i området har været mere intens, end i de udgravede områder mod nord, og at det måske er i dette område at vi skal finde landsbyens "centrum".

De to støbedråber af sølv kan desuden være tegn på, at sølvet ikke bare er blevet opbevaret på stedet, men at en sølvsmed kan have arbejdet på pladsen. Hvis det forholder sig sådan, så skifter sølvskatten pludselig karakter fra et fint enkeltfund til en indikation på, at der har været udført specialhåndværk på pladsen, der ligger udover det, som man kan forvente af finde i en almindeligt landbebyggelse fra vikingetiden.

Figur. De to støbedråber af sølv, som blev fundet med detektor ved udgravningen efter fundet af sølvskatten.

Spangsbjerg i et lokalt perspektiv

Fundene ved Spangsbjerg har først og fremmest givet os et øget indblik i, hvordan bebyggelsen øst for Viborg-søerne har udviklet sig i perioden op til anlæggelsen af Viborg by i midten af 1000-tallet. Spangsbjerg-landsbyens udstrækning er endnu ikke fuldt kortlagt. Sandsynligvis har vi kun udgravet den nordlige udkant af bebyggelsen. Landsbyens udstrækning mod syd er usikker. På et luftfoto fra 2002 kan man se mulige spor efter opløjede gruber eller grubehuse, som kan have hørt til bebyggelsen. På den baggrund kan vi forsigtigt skønne, at bebyggelsen har dækket et areal på ca. 10 ha. det er dog muligt at arealet er noget større – måske op imod 15 ha., hvis man medregner de mulige grubehuse mod øst.

Et forsigtigt skøn over bebyggelsens udstrækning markeret med blåt.

Landsbyen ser dermed ud til at kunne have spillet en central rolle i det lokale bebyggelsesmønster i yngre jernalder. Foruden landsbyen ved Spangsbjerg er der erkendt en række andre større eller mindre bebyggelser fra yngre jernalder på østsiden af Viborgsøerne (se kort på side 16). I forbindelse med den største af landsbyerne, Højlund Spangsdal, er der også fundet to gravpladser.

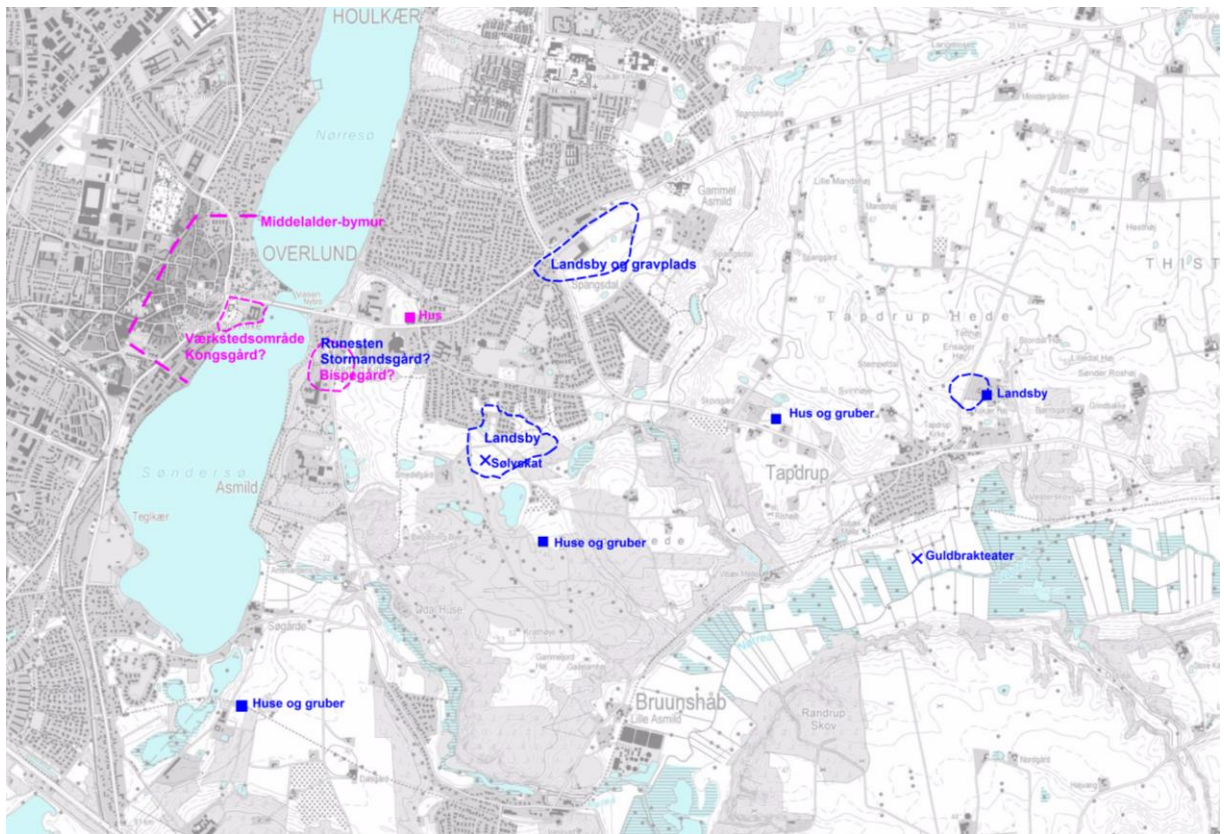
Nogle få hundrede meter nordvest for Spangsbjerg i Asmild Kirke findes der en runesten fra perioden 970-1020. Stenen er i tiden omkring år 1100 blevet indmuret i tårnets nordside med runerne vendt på hovedet. Ved en restaurering af kirken i 1950'erne blev stenen genfundet. Den befinder sig i dag i kirkens våbenhus.

Stenens inskription lyder, i mundret oversættelse:

Thorgund, Thorgot Thjodulssøns datter, satte denne sten efter Bose, sin mand

Stenen står ikke på sin oprindelige placering, men når man ser den i sammenhæng med de andre fund i området, f.eks. sølvskatten, giver den alligevel et fingerpeg om, at der har været en lokal stormandslægt i området. Betegnelsen tideners mand på stenen skal sandsynligvis læses som en slags ”stillingsbeskrivelse”; en tidendemand.

Det har tidligere været foreslået, at der kan have ligget en stormandsgård i nærheden af den middelalderlige bispegård ved bredden af Sønder sø.

Arkæologiske lokaliteter fra yngre jernalder/vikingetid (blå) og tidlig middelalder (lilla) i området omkring Spangsbjerg.

Spangsbjerg i regionalt/nationalt/europæisk perspektiv

Umiddelbart er det svært at indplacere landsbyen ved Spangsbjerg i et regionalt eller overregionalt perspektiv på baggrund af de oplysninger, der er tilgængelige på nuværende tidspunkt. På den ene side er de udgravede dele af pladsen meget karakteristiske for den almindelige landbebyggelse fra yngre jernalder; gårdsanlæg med enkelte grubehuse og spor efter almindeligt håndværk som tekstilfremstilling. På den anden side, så er pladsen endnu ikke totalundersøgt, og der er indikatorer, der tyder på, at området har spillet en væsentlig rolle i yngre jernalder og tidlig middelalder: Sølvskatten tyder på, at der har været beboere i landsbyen, som dels har været rige nok til at akkumulere den store mængde sølv, og dels har haft kontakter til mennesker, der har været i besiddelse af sølv fra to så vidt forskellige geografiske områder som Irland og Rusland. Hvis der har været foretaget sølvsmedehåndværk på pladsen, så er det endnu en indikation af, at den har haft en vis betydning.

Hvis man ser på nærområdet omkring pladsen er det især Asmild kirke og runestenen der falder i øjnene. I 1060 blev det daværende danske rige inddelt i bispedømmer. Bispesæderne

blev placeret på centrale lokaliteter; Vestervig lå ved den vigtige vestlige udsejling fra Limfjorden. Senere, da fjordudløbet sandede til, blev bispesædet flyttet til Børglum. Lund, Roskilde, Odense, Slesvig, Ribe og Århus hører alle til landets tidligste byer og er forankret langt tilbage i vikingetiden, i Slesvigs tilfælde dog med en forgænger i Hedeby et par kilometer væk. Og så er der Viborg, hvor bispegården blev placeret i Asmild. Det må siges at være en ret kraftig indikation af, at området øst for Viborgsøerne har været en central del af den lokale bebyggelsesstruktur, og måske også har spillet en rolle på et mere regionalt og overregionalt plan.

En mere fuldstændig udgravning af pladsen vil forhåbentlig kunne besvare en del af de spørgsmål, der endnu står åbne.

Tak til Lisbeth og Jesper Thybo samt Energi Viborg for det gode samarbejde i forbindelse med udgravningen.

Relevant litteratur

- Andresen, Stina Trolldoft og Sabine Karg 2011: Retting pits for textile fibre plants at Danish prehistoric sites dated between 800 B.C. and A.D. 1050. I *Vegetation History and Archaeobotany* vol. 20, no. 6, 2011. (<http://www.springerlink.com/content/e3236315263g0k62/>). S. 517-526.
- Ethelberg, Per; Nis Hardt, Bjørn Poulsen & Anne Birgitte Sørensen 2003: Det sønderjyske landbrugs historie: jernalder, vikingetid og middelalder. Haderslev.
- Jensen, Jørgen 2004: Danmarks Oldtid – Yngre jernalder 400-1050 e. Kr.

Andre relevante bygherrerapporter:

- 33 Højlund Spangsdal I – landsby fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2009.
- 50 Hestdalvej, Viborg Vestermark – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder. Mikkel Kiildsen. 2011.
- 63 Kærgård, Daugbjerg. En landsby med tekstilproduktion fra yngre jernalder. Mette Klíngenberg og Kamilla Fiedler Terkildsen. 2012.

Diverse oplysninger:

Viborg Museums j. nr.:	VSM 09825, (VSM 10000, G100, F869)
Lokalitet:	Spangsbjerg, Møllevej/Skriversvej
Sogn, herred og amt:	Asmild, Nørlyng, Viborg
Fund og Fortidsminder:	130801-104 m.fl.
Kulturarvsstyrelsens j. nr.:	2011-7.24.02/VSM-0018
Bygherre:	Lisbeth og Jesper Thybo (udstykníng) og Energi Viborg (regnvandsbassin)
Areal:	Ca. 7000 m ²
Gravemaskine fra:	JBR byg
Deltagere i udgravningen:	Kamilla Fiedler Terkildsen (udgravningsansvarlig) Astrid Skou Hansen (daglig leder) Sanne Boddum Lars Agersnap Kathrine Vestergaard Malene Byø

Dokumentationsmaterialet bestående af beretning, tegninger, fund, fotos m.v. opbevares på Viborg Museum, Hjultorvet 4, 8800 Viborg.

Undersøgelsen er betalt af Lisbeth og Jesper Thybo samt Energi Viborg

Om bygherrerapporter

Når der er foretaget en arkæologisk udgravning, der er helt eller delvist finansieret af en privat eller offentlig bygherre, skal der udarbejdes en særskilt rapport til bygherren. Bygherrerapporten skal være almindeligt tilgængelig, præsentere udgravningens resultater og sætte dem i sammenhæng med det omgivende landskabs kulturhistorie.¹

Viborg Museum har besluttet at udgive museets bygherrerapporter i en fortløbende serie. Ældre numre kan købes for 20 kr. (medmindre andet er anført) ved henvendelse til museet.

Liste over Viborg Museums bygherrerapporter

1. Båndruplund – en boplads fra bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2004.
2. Nordentofte, Skals – en boplads fra sen yngre stenalder, bronzealder og tidlig jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
3. Brokbakken – en samlingsplads fra bronzealder og en gravplads fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2004.
4. Lynderup SV – et aktivitetsområde fra sen yngre stenalder og bronzealder. Martin Mikkelsen og Mikael H. Nielsen. 2006.
5. Teglværksvej – en boplads fra ældre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2005.
6. Klejtrup Syd – en boplads fra sen yngre stenalder / tidlig ældre bronzealder. Marianne Høyem Andreasen. 2005.
7. Krogen, Aidt. Gravplads, huse, kirke og agersystemer fra jernalder og middelalder. Njal J. Geertz og Astrid Skou Hansen. 2012.
8. Højvangen, Ørum. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
9. Stenshede – en gravhøj og andre fund fra yngre stenalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2006
10. Ørum Sportsplads – et aktivitetsområde fra ældre jernalder. Mikael H. Nielsen. 2005
11. Sundstrup Øst – en boplads fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen. 2006.
12. Ettrupvej, Fjelsø – to aktivitetsområder fra bronzealder eller jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2006.
13. Løvel Syd - bebyggelse spor fra yngre bronzealder og ældre germansk jernalder. Malene R. Beck & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2006.
14. Skaldehøj og Arildsvej - to bopladser fra førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. Under udarbejdelse.
15. Liseborg- et forsvarsværk fra tidlig førromersk jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen 2009.
16. Lindum syd – langhus fra middelalderen. Jesper Hjerminde. 2006.
17. Søhuset, Viborg - på kanten af middelalderbyen. Marianne Greve Iversen. 2006.
18. Formyre SØ - hustomt og grave fra sen ældre bronzealder - fladmarksgravpladser fra tidlig jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
19. Tindbækvej 25 - Gravhøj fra enkeltgravskultur. Martin Mikkelsen og Mikkel Kiildsen. 2007.
20. Langmosegård - en boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen. 2007.
21. Løgstrup SØ - en boplads fra yngre jernalder - aktivitetsspor fra yngre bronzealder. Sanne Boddum, Mikkel Kiildsen & Mikael H. Nielsen. 2007.
22. Viborg Vestermark - Bopladser fra bronzealderen. og Martin Mikkelsen. Under udarbejdelse.
23. Ridder Munks Vej - En gravplads m.m. fra stenalder, bronzealder og jernalder. Sanne Boddum og Martin Mikkelsen. 2007
24. Rødding SV - bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
25. Randrup Mølle – et langhus med forsænket østende fra yngre stenalder. Sidsel Wåhlin og Martin Mikkelsen. 2008.
26. Spangsdal II og Gl. Asmild. Gårdsanlæg fra Middelalder og nyere tid. Mette Klingenberg og Lars Ager-snap Larsen. 2010.
27. Bjerring Hede - bopladser og gravplads fra ældre jernalder . Asger V. Amundsen, Tobias Danborg Torfing og Martin Mikkelsen 2012.
28. Liseborg Høje - bopladser fra yngre bronzealder - begravelse i vognfading fra vikingetid. Elin Vanting & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
29. Stenshede Syd - Gravhøj fra enkeltgravskultur - bopladser fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Claus Sørensen og Martin Mikkelsen. 2009.
30. Hjortdalgård - en boplads fra ældre jernalder. Claus Frederik Sørensen og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009
31. Sønder Mose - en bebyggelse fra ældre bronzealder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
32. Rådmandshus – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder på Viborg Vestermark. Mikkel Kiildsen. 2009.
33. Højlund Spangsdal I – landsby fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2009.

¹ Kulturarvsstyrelsen: Retningslinjer for udformning af rapport til bygherre/anlægsmyndighed

34. Rugballegård – brandgrave og boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
35. Kokær Høj – bebyggelse fra jernalder. Mikkel Kiildsen. 2009.
36. Birgittelyst – boplads og aktivitetsområde fra yngre bronzealder og førromersk jernalder samt vejforløb fra historisk tid. Jakob Westermann og Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
37. Ørum Industrivej – boplads fra yngre bronzealder og førromersk jernalder. Elin Vanting. 2009.
38. Mølgård, Resen – boplads fra førromersk jernalder. Martin Mikkelsen, Mikkel Kiildsen, Kamilla F. Terkildsen. 2009.
39. Iller – en bebyggelse fra yngre jernalder. Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
40. Toftumvej, Mønsted. Jættestuetomt fra yngre stenalder samt boplads fra romersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen. 2009.
41. Hulbækvej 31 – boplads og grave fra ældre jernalder. Martin Mikkelsen. 2009.
42. Hørup – bebyggelsesspor fra ældre og yngre jernalder. Mikkel Kiildsen & Dorthe Kaldal Mikkelsen. 2009.
43. Tindbæk Hestehave – en boplads fra yngre stenalder samt en boplads og en urnegrav fra yngre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
44. Møllegård, Klejtrup – boplads fra sen yngre stenalder og bronzealder. Sanne Boddum. 2010.
45. Neder Hallum, Ravnstrup – bebyggelse og aktivitetsspor fra germansk jernalder og vikingetid. Mette Klingenberg. 2010.
46. Løgstrup Nord – bebyggelse fra yngre stenalder til førromersk jernalder. Mikkel Kiildsen. 2010.
47. Haugårdvej 17 – en bebyggelse fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
48. Ørndrup Vest – aktivitetsspor fra yngre stenalder og bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre jernalder. Sanne Boddum. 2010.
49. Skals Nord – en bebyggelse fra yngre bronzealder og/eller tidlig førromersk jernalder. Lars Agersnap Larsen. 2010.
50. Hestdalvej, Viborg Vestermark – bebyggelse fra yngre vikingetid og ældre middelalder. Mikkel Kiildsen. 2011.
51. Hjarbækvej – en lille samlingsplads fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2011.
52. Tapdrup Vest – bebyggelse og aktivitetsområde fra ældre jernalder samt overpløjet gravhøj fra yngre stenalder. Mikkel Kiildsen 2011.
53. Troelstrup – bebyggelse fra ældre jernalder. Mikkel Kiildsen 2011.
54. Duehøj Syd – boplads og begravelser fra bronzealderen. Martin Mikkelsen 2011.
55. Toftum – boplads fra ældre jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen
56. Hvolris Skovbakke, Hvolris Jernalderlandsby. Martin Mikkelsen
57. Låstrup Bakken – boplads fra yngre bronzealder. Bente Grundvad, Sidsel Wählin, Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen.
58. Kragssøgård - boplads fra yngre bronzealder. Martin Mikkelsen 2011.
59. Liseborg Høje II - Små treskibede huse fra y. stenalder. Kamilla Fiedler Terkildsen og Martin Mikkelsen 2011.
60. Korsbakken og Havhus - bebyggelse fra yngre romersk - ældre germansk jernalder Bente Grundvad Nielsen og Kamilla Fiedler Terkildsen 2011.
61. Domsdalsgård - gravplads fra ældre romersk jernalder, - landsby fra ældre og yngre germansk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen og Sanne Boddum. 2011.
62. Bygdalgård – bebyggelse fra yngre stenalder til slutningen af bronzealderen. Mikkel Kiildsen & Sidsel Wählin 2012.
63. Kærgård, Daugbjerg. En landsby med tekstilproduktion fra yngre jernalder. Mette Klingenberg og Kamilla Fiedler Terkildsen. 2012.
64. Spangsdal II – Boplads fra yngre bronzealder og/eller ældre jernalder. Sanne Boddum. 2012.
65. Abildal. En boplads fra sen yngre stenalder, samt brandgrave fra yngre bronzealder. Lars Agersnap Larsen. 2012.
66. Mammen Søndervang – bebyggelse og aktivitetsområde fra yngre bronzealder. Mikkel Kiildsen. 2012.
67. Kvorning 9a – boplads fra yngre bronzealder – gravplads og bebyggelse fra yngre romersk jernalder. Sanne Boddum 2012.
68. Hulbættet ved Liseborg - nye resultater. Astrid Skou Hansen 2012.
69. Selli Ager, Aidt. En urnegrav med ringgrøft fra sen førromersk jernalder og en gravplads fra ældre vikingetid. Marianne Greve Iversen, Martin Mikkelsen og Astrid Skou Hansen 2012.
70. Aalestrup. - To bebyggelser fra førromersk jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2012.
71. Rishøjen - bebyggelse fra yngre stenalder og bebyggelse og gravplads fra yngre bronzealder/ældre førromersk jernalder samt tre grave i én, måske fra yngre jernalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2012.
72. Begravelse og kirkegårdshegn fra Sct. Mathias kirkegård i Viborg. Jesper Hjeremind 2012.
73. Asmild Klostervej. Bebyggelse fra yngre bronzealder og ældre middelalder. Lars Agersnap Larsen 2013.
74. Nederhede. Aktivitetsområde fra yngre stenalder. Kamilla Fiedler Terkildsen 2013.
75. Spangsbjerg – en landsby fra yngre jernalder. Astrid Skou Hansen. 2014

